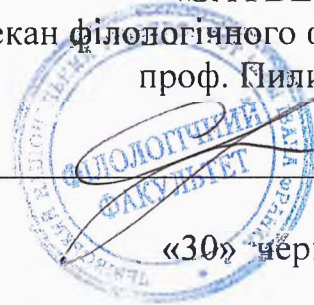

Львівський національний університет імені Івана Франка
(повне найменування вищого навчального закладу)
Філологічний факультет
Кафедра української мови ім. проф. І. Ковалика

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан філологічного факультету
проф. Пилипчук С.М.

«30» червня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сучасна українська літературна мова. Морфеміка і дериватологія

галузь знань 03 Гуманітарні науки
(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність 035 Філологія
(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація 035.033 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – польська
035.035 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – сербська
035.036 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – словацька
035.038 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – чеська
035.039 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – словенська
(назва спеціалізації)

факультет філологічний
(назва інституту, факультету, відділення)

Робоча програма “ Сучасна українська літературна мова. Морфеміка і дериватологія” для студентів 2 курсу за спеціальністю 035 Філологія, спеціалізацією 035.033 слов’янські мови та літератури (переклад включно), перша – польська, 035.035 слов’янські мови та літератури (переклад включно), перша – сербська, 035.036 слов’янські мови та літератури (переклад включно), перша – словацька, 035.038 слов’янські мови та літератури (переклад включно), перша – чеська 035.039 слов’янські мови та літератури (переклад включно), перша – словенська

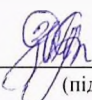
“26” червня 2020 року - 10 с.

Розробник: **Білоус Марія Прокопівна**, доцент кафедри української мови ім. проф. І.Ковалика, кандидат філологічних наук, доцент

Робоча програма розглянута на засіданні кафедри української мови ім. проф. І.Ковалика

Протокол від “26” червня 2020 року № 12

Завідувач кафедри української мови ім. проф. І.Ковалика

_____ (підпис)

(докт. філол. наук З.О. Купчинська)
(прізвище та ініціали)

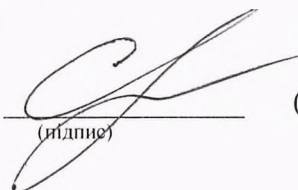
“26” червня 2020 року

Затверджено Вченою радою філологічного факультету

Протокол від “30” червня 2020 року № 10

“30” червня 2020 року

Голова

_____ (підпис)

(проф. Пилипчук С.М.)
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Витяг з робочої програми навчальної дисципліни Сучасна українська літературна мова. Морфеміка й дериватологія

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів -3,5	Галузь знань – <u>03 Гуманітарні науки</u>	Нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність 035 Філологія	Рік підготовки:	
Змістових модулів –2	Спеціальність – 035.033 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – польська 035.035 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – сербська 035.036 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – словацька 035.038 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – чеська 035.039 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – словенська	другий	
Загальна кількість годин – 105		Семестри	
		3-й	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	16 год.	
		Практичні,	
аудиторних – 2		16 год.	
самостійної роботи студента – 73		Самостійна робота	
		73 год.	
		ІНДЗ:	
		Вид контролю: іспит	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – ознайомити студентів із особливостями морфемної та словотвірної будови української літературної мови на синхронному зрізі.

Завдання – навчити студентів аналізувати морфемну та словотвірну будову слів як основних лексичних одиниць.

У результаті вивчення цього курсу студент повинен

а) з н а т и:

основні одиниці морфемної підсистеми української мови;
класи морфем за місцем розташування у слові, їхньою роллю,
функціональними ознаками, походженням, структурою;
історичні процеси в морфемній будові слів, їхні причини та наслідки;
закономірності сполучуваності морфем в українських словах;
основні поняття дериватології;
відмінність словотвірної будови від морфемної, методи та прийоми
їх дослідження;
основні способи словотворення;
основні поняття словотвірної системи та її національну специфіку;
дослідження морфемної та словотвірної будови сучасної української
мови: стан і перспективи;

б) у м і т и:

зробити морфемний аналіз слова:

- 1) виділити у слові морфи і віднести їх до морфеми;
- 2) охарактеризувати виділені морфи за всіма класифікаційними ознаками;
- 3) виявити історичні зміни в морфемній будові слова;
- 4) визначити напрям словотвірної похідності, її тип;

зробити словотвірний аналіз слова:

- 1) визначити твірну базу й твірну основу (основи);
- 2) визначити словотворчий формант;

охарактеризувати морфонологічні явища, які беруть участь у творенні слова;.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Морфемна система української мови.

Тема 1. Предмет і об'єкт морфеміки. Поняття морфеми. Морф. аломорф і варіант морфеми.

Тема 2. Класифікація морфем. Характеристика кореневих й афіксальних морфем

Тема 3. Поняття основи слова, її структурні типи. Ступінь подільності основи й слова. Морфемний розбір слова, принципи й послідовність його проведення.

Тема 4. Морфемна будова слова. Історичні зміни в морфемній будові слів української мови. Основні типи морфемних структур у сучасній українській мові в межах різних частин мови.. Національні особливості морфемної будови української мови.

Змістовий модуль 2. Словотвір української мови.

Тема 1. Дериватологія як розділ мовознавства, її об'єкт, проблематика і зв'язок з іншими розділами мовознавства.

Основні поняття дериватології. Словотвірна пара й поняття словотвірної похідності..Структурно-граматичні види вихідних одиниць. Поняття словотвірної будови слова.

Тема 2. Класифікація способів словотворення. Синхронні й діахронні способи. Афіксальний спосіб творення та його різновиди.

Тема 3. Безафіксні і змішані способи словотворення.

Тема 4. Поняття словотвірної системи. Словотвірна категорія, словотвірний тип, словотвірна модель. Словотвірне гніздо і його будова.. Національна специфіка словотвірної системи української мови.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин								
	Денна форма					Заочна форма			
	Усього	У тому числі				Усього	у тому числі		
Л		Пр	Інд	Ср					
1	90	16	16		58				
Модуль 1									
Змістовий модуль 1. Морфемна система української мови.									
Тема 1. Предмет і об'єкт морфеміки. Поняття морфеми. Морф, аломорф, варіант морфеми	6	2			4				
Тема 2. Класифікація морфем. Характеристика кореневих й афіксальних морфем.	12	2	4		6				
Тема 3. Поняття основи слова, її структурні типи. Морфемний розбір слова, принципи й послідовність його проведення.	10	2	2		6				
Тема 4. Морфемна будова слова. Історичні зміни в морф. будові слова. Основні типи морфемних структур у межах різних частин мови. Національні особливості морфемної будови української мови.	16	2	2		12				
Разом змістовий модуль 1	44	8	8		28				

Змістовий модуль 2. Словотвір сучасної української літературної мови									
Тема 1. Дериватологія як розділ мовознавства, її об'єкт, проблематика і зв'язок з іншими розділами мовознавства. Основні поняття дериватології. Словотвірна пара й поняття словотвірної похідності. Структурно-граматичні види вихідних одиниць. Поняття словотвірної будови слова.	6	2			10				
Тема 2. Класифікація способів словотворення. Синхронні й діахронні способи. Афіксальний спосіб словотворення.	14	2	4		10				
Тема 3. Безафіксні й змішані способи словотворення.	14	2	4		10				
Тема 4. Поняття словотвірної системи. Словотвірна категорія, словотвірний тип, словотвірна модель. Словотвірне гніздо і його будова. Національна специфіка словотвірної системи української мови.	12	2			15				
Разом – змістовий модуль 2	46	8	8		45				

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1.	Характеристика коренів української мови.	2
2.	Характеристика афіксів.	2
3.	Характеристика історичних змін у морфемній будові слова.	2
4.	Морфемний розбір слів різних частин мови. Контрольна робота	2
5.	Словотвірний розбір слів, утворених афіксацією (суф., префікс., постфікс., флекс. способами).	2
6.	Словотвірний розбір слів, утворених комбінованими способами (преф.-суфікс., префікс.-постф., суфікс.-постф., преф.-суфікс.-постф., преф.-флекс. та ін.)	2
7.	Словотвірний розбір слів, утворених складним способом (чисте основоскл., зрощення, аббревіація).	2
8.	Словотвірний розбір слів, утворених морфолого-синтаксичним, лексико-семантичним і змішаними	2

способами словотворення. Контрольна робота.

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Опрацювати статтю І.Ковалика «Основні проблеми вчення про словотвір».	5
2.	Опрацювати статтю І.Ковалика «Про корінь слова та його роль у процесі словотворення»	5
3.	Опрацювати статтю І.Ковалика «Про морфеми (морфи) у сфері мови і мовлення»	5
4.	Погляди мовознавців на походження префіксів.	7
5.	Опрацювати працю В.Ільїна «Префікси в сучасній українській мові».	7
6.	Опрацювати статтю Н.Клименко, Є.Карпіловської «Морфемно-словотвірний фонд української мови як дослідницька та інформаційно-довідкова система»	5
7	Опрацювати розділ посібника Клименко Н., Є Карпіловської «Словотвірна морфеміка сучасної української літературної мови» (С.101 – 129)	10
8	Опрацювати статтю В.Грещука «Деякі теоретичні питання словотвірного значення»	5
9.	Опрацювати статтю В.Грещука «Твірна основа як типологізувальний чинник у словотворі»	5
10.	Опрацювати статтю В.Грещука «Сучасна дериватологія: деякі підсумки і перспективи»	5
11.	Опрацювати статтю В.Грещука «Семантична дериватологія: передумови формування і перспективи»	3
12.	Опрацювати статтю О. Стишова «Нові явища і тенденції в українському словотворенні».	3
13.	Опрацювати статтю В.Грещука «Основоцентрична дериватологія: історія. Стан, перспективи».	4
14	:Опрацювати статтю Карпіловської Є.Неузуальне словотворення: правила «гри без правил»	4
	Разом	73

7. Методи навчання

Під час викладання курсу використовуються такі методи навчання: лекція, бесіда, розповідь, пояснення, дискусія, демонстрація, вправи, інформаційно-ілюстративний метод, метод проблемного викладу, метод спостереження, метод аналізу, частково-пошуковий метод, методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності.

8. Методи контролю

Для визначення успішності навчання використовуються контрольні заходи. Контрольні заходи включають поточний контроль. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до

виконання конкретного завдання. Під час вивчення даної дисципліни використовуються такі форми поточного контролю: поточне усне опитування; письмова контрольна робота.

1. Контрольні роботи №1, № 2: 15 б.+ 15 б.

2. Письмовий іспит (3 семестр): 50 б.

9. Розподілу балів, які отримують студенти (для екзамену)

Поточне тестування, контрольні роботи, диктант, (3сем.)			Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1 15 б.	Змістовий модуль 2 15 б.	Практичні заняття 20 б.	50	100

Оцінювання знань студента здійснюється за 100-бальною шкалою (для екзаменів і заліків).

- максимальна кількість балів при оцінюванні знань студентів з дисципліни, яка завершується екзаменом, становить за поточну успішність 50 балів, на екзамені – 50 балів;
- при оформленні документів за екзаменаційну сесію використовується таблиця відповідності оцінювання знань студентів за різними системами.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою		
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку	
90 – 100	A	5	відмінно	зараховано
81-89	B	4	дуже добре	
71-80	C		добре	
61-70	D	3	задовільно	
51-60	E		достатньо	
21-50	FX	2	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-20	F	2	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Протягом семестру проводиться два модулі (дві контрольні роботи) і опитування на практичних заняттях. Загальна кількість балів, яка встановлюється для цих видів контролю, а також відповідність оцінок FX та F у шкалі ECTS, у балах та національній шкалі визначається вченими радами факультетів або кафедрами, які забезпечують викладання відповідних дисциплін.

9. Методичне забезпечення

1. Білоус М., Вербовська І. . Морфеміка й дериватологія сучасної української літературної мови: Практикум для студентів українського відділення філологічного факультету. – Львів, 2014. – 156с.
2. Програма з морфеміки і дериватології: для студентів українського відділення філологічного факультету / Уклала М. Білоус. – Львів, 2002. – 12 с.

10. Рекомендована література

Базова

1. Вакарюк Л., Панцьо С. Українська мова. Морфеміка і словотвір Тернопіль, 1999. – 218с.
2. Горпинич В. О. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфонологія. К.:Вища школа, 1999. – 207с.
3. Клименко Н.Ф. Основи морфеміки сучасної української мови. – К., 1998. – 183с.

Допоміжна

До розділу «Морфемна система української мови»

1. Возний Т.М. До питання про генезис і функції афіксів//Вісник Львівського університету. Серія філологічна. – Вип 18. – 1988.
2. Городенська К.Р. Про префікси і префіксоїди в українській мові // Мовознавство. – 1986. - №1.
3. Ільїн В.С. Префікси в сучасній українській мові. – К., -1953.
4. Карпіловська Є.А. Суфіксальна підсистема сучасної української літературної мови. К., 1999.
5. Клименко Н.Ф., Карпіловська Є.А. Морфемно-словотвірний фонд української мови як дослідницька та інформаційно-довідкова система// Мовознавство. -1990. -№6.
6. Ковалик І.І. Про морфеми (морфи) у сфері мови і мовлення// Мовознавство -1982. № 1.
7. Сікорська З.С. Постфікси в українському мовознавстві // Українська мова -2003. - №3-4.
8. Яценко І.Т. Явище спрощення в морфемному складі слова // УМЛШ. – 1973. - №3

До розділу «Словотвір сучасної української літературної мови»

1. Вашук В.О. Флективний спосіб творення похідних іменників // УМЛШ. -1973. №10.
2. Грещук В.В. Український відприкметниковий словотвір. Івано-Франківськ. – 1995.
3. Грещук В.В. Формування основоцентричної дериватології // Василь Грещук, Роман Бачкур, Ірина Джочка, Наталя Пославська Нариси з осново центричної дериватології. – Івано-Франківськ. -2007. –С.19-28.
4. Грещук В.В. Семантична дериватологія: передумови формування і перспектива //Вісник Прикарпатського університету. Філологія. – Івано-Франківськ. – Вип.ХУ –ХУІІІ.-С.3-11.
5. Карпіловська, Є. А.: Неузале словотворення: правила «гри без правил». In: Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Т. 8, № 1. Серія: Філологія. Київ 2005, с. 106-117
6. Клименко Н.Ф. Словотворча структура і семантика складних слів у сучасній українській мові. К. 1984
7. Ковалик І.І. Проблеми суфіксальної омонімії та синонімії в сфері іменників слов'янських мов // Іван.Ковалик Вчення про словотвір: Вибрані праці. – Ч.І. - Івано-Франківськ –Львів,

- 2007 С.288-314.Ковалик І.І. Основні проблеми вчення про словотвір// Іван Ковалик. Вчення про словотвір: Вибрані праці... С.236-261.
- 8.Ковалик І.І.Про корінь слова та його роль у процесі словотворення// Іван.Ковалик Вчення про словотвір: Вибрані праці... С.320-326.
- 9.Ковалик І.І. «Словотворчий» чи «словотвірний»? // Іван Ковалик Вчення про словотвір: Вибрані праці...С.358-359.
10. Невідомська Л.Л.Ще раз про сутність лексико- семантичної деривації //Актуальні проблеми українського словотвору. –Івано-Франківськ, 2002 – С.105- 117.
- 11.Сікорська З.С. Постфікси в українському мовознавстві// Українська мова –2003- №3-4
- 12.Словотвір сучасної української літературної мови. – К., -1979.
- 13.Соколова С.О.Префіксальний словотвір дієслів у сучасній українській мові . – К.,2003.
- 43 Українська мова: Енциклопедія. – К., 2000.

СЛОВНИКИ

- 1.Вакарюк Л.О., Панцьо С.Є. Український словотвір у термінах: Словник-довідник. – Тернопіль. . -2007.
- 2.Ганич Д.І., Олійник І.С. Словник лінгвістичних термінів. – К, 1985.
- 3.Етимологічний словник української мови. – К.. 1982 – 2006. – Т.І-УІ.
- 4.Карпіловська Є.А. Кореневий гніздовий словник української мови. – К.,2002.
- 5.Клименко Н.Ф., Карпіловська Є.А., Карпіловський В.С., Недозим Т.І. Словник афіксальних морфем української мови. –К., 1998.
- 6.Полюга Л.М. Словник українських морфем. – Львів. -2001.
- 7.Сікорська З.С. Українсько-російський словотворчий словник. – К., 1974.
- 8.Словник іншомовних слів. – К., -2000
- 9.Словник української мови: в 11-ти томах. К. -1970- 1980.
- Яценко І.Т. Морфемний аналіз: Словник-довідник: у 2т.- !. -1980-1981.